

В. В. Крук,

асистент кафедри банківських інвестицій,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ФІСКАЛЬНІ ВАЖЕЛІ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Фіскальна політика у багатьох країнах світу давно стала одним із вагомих інструментів активізації інвестиційної активності. Її роль особливо зростала в умовах, коли економіки тих чи інших країн опинялися у стадії серйозного спаду та рецесії.

Розробка адекватних фіскальних заходів і використання відповідних фіскальних інструментів мають підпорядковуватися забезпеченню реального економічного поступу на базі потужного припливу інвестицій та одночасно вмотивованого впровадження інновацій. Ці концептуальні напрямки економічної стратегії повинні перебувати під постійною увагою, по меншій мірі, за двома причинами. Одна з них — очікування нової хвилі кризових явищ. Інша — в неминучості розгортання криз у принципі, про що переконливо доводить світова економічна думка.

Бюджетна політика також повинна набути інвестиційної орієнтації. Сьогодні, на жаль, бюджетним видаткам на інвестиційні потреби приділяється недостатньо уваги, особливо при визначенні короткострокових цілей бюджетної політики. Найбільш ефективними в арсеналі фіскальних інструментів впливу на інвестиційний процес у світі визнано податкові. Використання регулюючих ефектів податкових інструментів є прикладом позитивного впливу урядів багатьох країн на інвестиційну активність. Правила оподаткування відносять також і до тих важливих чинників, що визначають привабливість країни до іноземних інвестицій, які суттєво визначають рівень економічного розвитку практично кожної із країн. При цьому ці правила не обмежуються ставками податків. Як свідчать результати досліджень, що проводилися багатьма фахівцями, основного значення тут набувають стабільність, простота податкової системи та механізм адміністрування податків, тобто йдеться про формування податко-

вого простору як невід'ємної важливої частини загального фіскального простору.

Очевидним є висновок, що стабільність законодавчого податкового поля є вирішальним стимулом для залучення вітчизняних і зарубіжних інвесторів. А в підсумку це лише підтверджує наш висновок щодо важливості формування фіскального простору як результату комплексу виважених заходів, що ґрунтуються на співставленні понесених втрат із очікуваними результатами. За такого підходу будуть враховані й інші чинники, що здатні вплинути на ефективність тих чи інших заходів. Крім того, вкрай важливо враховувати часовий лаг як щодо отримання певного ефекту, так і щодо терміну дії реалізованого заходу. Так, наприклад, дослідження, здійснені окремими фахівцями, засвідчують, що оптимальний період дії податкової пільги складає чотири роки.

З іншого боку, очевидною є результативність виваженої державної політики, що проводиться багатьма розвиненими країнами у напрямі відповідного застосування податкових важелів стосовно внутрішніх і зовнішніх інвестицій. У цьому контексті особливо результативною така політика є у тому випадку, коли мова йде про комплекс стимулюючих фіскальних заходів щодо забезпечення інвестиційного розвитку на інноваційній основі. До такого комплексу заходів можуть входити прискорена амортизація, податкова знижка, податковий кредит, податкові канікули, зменшення рівня податкової ставки та ін.

Однозначно можна очікувати покращення інвестиційного клімату за рахунок систематизації та можливої стабільності податкового законодавства. Цьому сприятимуть також зменшення частки податків у витратах підприємств і скорочення витрат часу платників податків на нарахування і сплату податків, викликані поетапним зменшенням ставок податку на прибуток та ПДВ, а також зменшенням загальної кількості податків.

Подальше реформування податкових важелів стимулювання інвестиційно-інноваційного розвитку прямо пов'язане із розширенням практики пільгового оподаткування, що не матиме дискримінаційного, а носитиме загальний характер для усіх економічно активних суб'єктів господарювання. Стосовно фіскальних інструментів у цілому, вони повинні забезпечити успішне функціонування таких складових механізму інвестування як державні капіталовкладення, податкове інвестування, політика прискореної амортизації та створення сприятливого інвестиційного клімату для залучення іноземних інвестицій.